

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมเพราะช่วยพัฒนาคนในสังคมให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา และเป็นเครื่องมือในการเลี้ยงชีพที่สุจริต ตลอดจนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม มีประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญมั่นคงในทุก ๆ ด้าน การจัดการศึกษาในแต่ละระดับมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรระดับกลางและสูง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจัดต้องเป็นสถาบันทางสังคมที่ดำรงอยู่อย่างมีความหมายและมีเป้าหมายในการนำความเปลี่ยนแปลงที่ดีมาสู่สังคมและเพิ่มบทบาทความสำคัญเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2533) ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) จึงได้มีการปรับแนวการพัฒนาจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาแต่เพียงอย่างเดียวมาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสถาบันการศึกษาจะต้องเป็นแกนนำชุมชนให้มีการวิจัยท้องถิ่นและจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบ (สำนักงานกฤษฎีกา, 2540, หน้า 21)

มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีพันธกิจหลักคือ ภารกิจด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547, หน้า 111) โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 123) จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง โดยยึดมั่นในปณิธานการสร้างสังคมที่มีคุณภาพ อันมีการเติบโต และความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับความเสมอภาคทางสังคมเป็นรากฐานแห่งสัญญาประชาคม (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2533) เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมหรือวัฒนธรรม ต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา การศึกษามีส่วนช่วยพัฒนาบุคลากรทั้งในด้านการเสริมความเจริญของงานทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้แล้วยังสามารถนำความรู้ไปพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองและท้องถิ่นให้กินดีอยู่ดี ซึ่งจะช่วยลดปัญหาต่างๆ ลงไปได้มากและย่อมส่งผลต่อประเทศให้มีความมั่นคงทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมต่อไป (กมล ปิยะพันธ์, 2537, หน้า 15) ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี

ได้เข้ามามีบทบาทต่อระบบการศึกษาได้เป็นอย่างดี ให้มีการติดต่อสื่อสารกันได้สะดวก การเดินทางเชื่อมโยงถึงกันทำให้ประชากรในโลกติดต่อรับฟังข่าวสารกันได้ตลอดเวลา รวมทั้งสามารถให้บริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์มากขึ้น (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2539)

ระบบการลงทะเบียนเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต ก็นับว่าเป็นความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย เป็นจุดเริ่มต้นของระบบงานทุกระบบงานที่ต้องเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา นับได้ว่าระบบการลงทะเบียนเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นหัวใจสำคัญกับระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยในภาพรวม ถ้าระบบข้อมูลเริ่มต้นไม่มีความถูกต้องสมบูรณ์และเชื่อถือได้แล้ว ก็เป็นการยากที่จะพัฒนาให้ระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยในระบบอื่น ๆ ได้อย่างสมบูรณ์

ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยบูรพาได้ปรับเปลี่ยนระบบ MIS ใหม่ โดยการพัฒนาระบบงบประมาณ พัสดุ การเงิน และบัญชีกองทุนพึงรับพึงจ่าย ลักษณะ 3 มิติ เป็นการพัฒนาร่วมกันของมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน ส่งผลให้ระบบฐานข้อมูลของงานทะเบียนและสถิติินิสิตที่มีอยู่เดิมต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับระบบใหม่ ซึ่งจากการพัฒนาร่วมกันของมหาวิทยาลัยทำให้ได้ระบบการลงทะเบียนเรียนทางอินเทอร์เน็ตมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการ สามารถติดต่อรับบริการ และเรียกดูข้อมูลได้ทุกจุดที่มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 3/2548 วันอังคารที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2548 ได้พิจารณาระบบทะเบียนออนไลน์ เพื่อให้อาจารย์ทุกคนได้บันทึกผลการเรียนนิสิต โดยใช้ระบบบริการการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 เป็นต้นไป ด้วยสาเหตุข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาคูว่าเมื่อมีโครงการแล้ว ผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการมีมากน้อยเพียงไร ครอบคลุมเป้าหมายของโครงการที่วางไว้หรือไม่ จึงได้ทำการประเมินผลระบบการลงทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งการศึกษาค้นคว้าจะช่วยให้ทราบถึงผลของโครงการในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการระบบการลงทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Registration) ของงานทะเบียนและ สถิติินิสิต กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่

ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินการ และด้านผลผลิตของโครงการ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงโครงการต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

เพื่อปรับปรุงโครงการระบบการลงทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อ ประเมินระบบการลงทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยบูรพา โดยจำแนกขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา การประเมินในครั้งนี้ ดำเนินการประเมินในภาคปลาย ปีการศึกษา 2549 โดยใช้รูปแบบและแนวทางตามความคิดของสตัฟเฟิล บีม (Stuffle Beam, D. L.) โดยมุ่งศึกษาแต่ละด้าน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation) โดยศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของโครงการ โครงสร้างของโครงการ นโยบายและความจำเป็นของโครงการ การตัดสินใจเลือกบริษัทที่รับทำโครงการ
2. ศึกษาปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation) โดยการศึกษาคุณลักษณะของระบบการลงทะเบียน จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ สถานที่ที่ใช้ ความเร็ว ความถูกต้อง ความเป็นปัจจุบันของข้อมูล
3. ศึกษากระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process Evaluation) โดยการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การลงทะเบียนและขั้นตอนต่าง ๆ ที่ใช้ระหว่างการดำเนินการ
4. ศึกษาผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) โดยศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ เช่น ความพึงพอใจในการลงทะเบียน ปัญหา ผลอื่น ๆ ที่ได้รับทั้งหมดจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิสิต หมายถึง นิสิตภาคปกติและภาคพิเศษ ในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาที่มีสถานภาพการเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยบูรพา ในภาคเรียน 2/ 2549
2. ผู้บริหารและอาจารย์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าบริหารมหาวิทยาลัยบูรพาหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการสอนทั้งที่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินงบประมาณรายได้ของมหาวิทยาลัยบูรพา ในปีงบประมาณ 2549

3. ระบบการลงทะเบียนเรียนทางอินเทอร์เน็ต หมายถึง ระบบบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา ที่จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่บุคคลทั่วไป นิสิต อาจารย์ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ที่ต้องการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลของงานทะเบียนและสถิตินิสิต เช่น หลักสูตร วิชาที่เปิดสอน ตารางสอน/ ตารางสอบ ภาระอาจารย์ที่ปรึกษา การลงทะเบียนเรียน และ ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยสามารถใช้ระบบนี้ได้จากจุดที่สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย

4. ระบบ Back Office หมายถึง โปรแกรมการลงทะเบียนที่ผู้ใช้สามารถเลือกทำรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับงานทะเบียนและสถิตินิสิตบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่งานทะเบียนและสถิตินิสิต หรือฝ่ายวิชาการคณะ/ วิทยาลัย/ หน่วยงานที่สังกัด

5. นักวิชาการศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการสนับสนุนการเรียนการสอนในคณะ/ วิทยาลัยต่าง ๆ

6. สภาพแวดล้อมของโครงการ หมายถึง ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของโครงการ โครงสร้างของโครงการ นโยบายและความจำเป็นของโครงการ การตัดสินใจเลือกบริษัทที่รับทำโครงการ

7. ปัจจัยนำเข้าของโครงการ หมายถึง คุณลักษณะของระบบการลงทะเบียน จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ สถานที่ที่ใช้ ความเร็ว ความถูกต้อง ความเป็นปัจจุบันของข้อมูล

8. กระบวนการดำเนินงานของโครงการ หมายถึง ลำดับขั้นตอนเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การลงทะเบียนและขั้นตอนต่าง ๆ ที่ใช้ระหว่างการดำเนินการ

9. ผลผลิตของโครงการ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ เช่น ความพึงพอใจในการลงทะเบียน ปัญหา ผลอื่น ๆ ที่ได้รับทั้งหมดจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่